

BİR BAKIŞTA OPSİYONLAR

Opsiyon Nedir?

- Opsiyonlar alıcısına hak, satıcısına yükümlülük veren karşılıklı iki taraf arasındaki türev ürünlerdir.
- Opsiyonlar, bir dayanak varlığı belirli bir vadede, belirli bir fiyattan alma & satma hakkı ya da yükümlülüğü verir.
- Opsiyonlar yatırım, korunma ve arbitraj amacıyla kullanılabilir.
- Hem yükselen hem düşen piyasa beklentisinde opsiyonlar kullanılabilir.

Opsiyon Terimleri

Alım (Call) opsiyonu, alıcısına dayanak varlığı alma hakkı verir. Alıcının hakkını kullanmak istemesi halinde alım opsiyonu satıcısının, dayanak varlığı alıcıya satma zorunluluğu vardır.

Satım (Put) opsiyonu, alıcısına dayanak varlığı satma hakkı verir. Alıcının hakkını kullanmak istemesi halinde satım opsiyonu satıcısının, dayanak varlığı alıcıdan satın alma zorunluluğu vardır.

Dayanak varlık, opsiyonun bağlı olduğu varlığı ifade eder.

Sözleşme büyüklüğü, bir opsiyon sözleşmesinin içerdiği dayanak varlık miktarını belirtir.

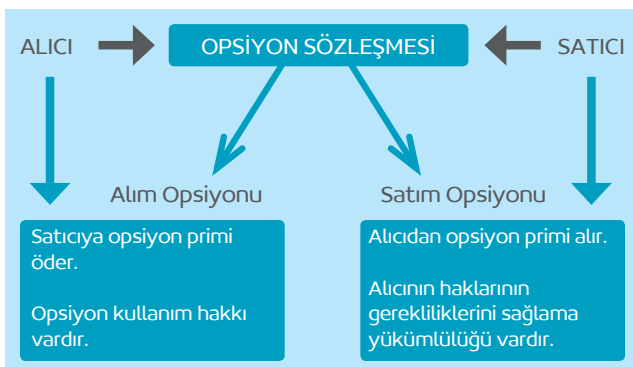
Opsiyonun vadesi, opsiyonun kullanılabilmesi son gündür.

Opsiyonun tipi, Avrupa tipi opsiyonlar sadece vade bitim tarihinde kullanılabilirken, Amerikan tipi opsiyonlar bu tarihe kadar herhangi bir zamanda kullanılabilirler.

Kullanım fiyatı, opsiyonun dayanak varlığı alma ya da satma hakkı verdiği fiyat seviyesidir.

Opsiyon primi, opsiyonun fiyatıdır.

İçsel değer, opsiyonun kullanılması durumunda elde edilecek kazançtır.



VIOP'ta İşlem Gören Opsiyon Sözleşmeleri

Avrupa tipi alım ve satım opsiyonları olarak;

Dayanak Varlık	Kod
Döviz	USD/TL
Pay Senedi	GARAN, ISCTR, AKBNK, VAKBN, YKBNK, THYAO, EREGL, SAHOL, TCELL, TUPRS
Endeks	BIST 30, Mini BIST 30

Opsiyonları Ayırt Etmek

Sözleşme kodu; sözleşme türü, dayanak varlık kodu, vade tarihi, opsiyon sınıfı, kullanım fiyatı, sözleşme büyüklüğünün standart olup olmadığı ve sıra numarası bilgilerini içerir.

Örnek:	O_XXXXXME1214P102.000SO
O	Opsiyon Sözleşmesi
XXXXX	Dayanak Varlık Kodu
M	Mini Sözleşme
E	A: Amerikan; E: Avrupa
1214	Vade Tarihi (örn: 1214 = Aralık 2014)
P	C: Alım Opsiyonu; P: Satım Opsiyonu
102.000	Kullanım Fiyatı
SO	S: Standart; N: Standart olmayan

Opsiyon Fiyatına Etki Eden Faktörler

	Alım Opsiyonu Değeri	Satım Opsiyonu Değeri	Duyarlılık Göstergesi
Dayanak Varlığın Fiyatı	+	-	Delta
Vadeye Kalan Gün	+	+	Theta
Oynaklık	+	+	Vega
Piyasa Faiz Oranı	+	-	Rho
Kullanım Fiyatı	-	+	
Temettü	-	+	

Opsiyon ve Dayanak Varlık İlişkisi

- **Delta**: Dayanak varlık fiyatının bir birim değişmesi sonucunda opsiyon priminin ne kadar değişeceğini gösterir. Örneğin, bir alım opsiyonu için delta %50 ise bunun anlamı dayanak varlık fiyatının her 1 birimlik artışında opsiyon priminin 0,5 birim artacağıdır.
- **Etkin Kaldıraç**: Opsiyonlarda kaldıraç omega değeri göstermektedir. Bu parametre dayanak varlık fiyatındaki %1'lik değişimin opsiyon primine % olarak ne kadar etki edeceğini göstermektedir ve "etkin kaldıraç" olarak da ifade edilmektedir.

Opsiyonlar Arasından Seçim Yapmak

Opsiyonlar arasında seçim dayanak varlık fiyatındaki değişim beklentisine göre yapılır.

- Fiyatlarda yükseliş beklentisinde alım opsiyonu alınır ya da satım opsiyonu satılır.
- Fiyatlarda düşüş beklentisinde ise satım opsiyonu alınır ya da alım opsiyonu satılır.

Opsiyonların Avantajları

- **Risk Yönetimi:** Piyasadaki beklenmedik değişimlerden ve bu değişimlerin neden olduğu riskten korunma imkanı sağlar.
- **Düşük İşlem Maliyeti:** Dayanak varlığın kendisini almadan, dayanak varlığın fiyat hareketlerinden kar edebilme şansı verir.
- **Yüksek Kazanç Potansiyeli:** Önemli ölçüde kaldıraç olanağı sağlar.
- **Strateji Seçenekleri:** Piyasadaki fiyat beklentilerine göre farklı portföy seçenekleri oluşturma olanağı verir.
- **Arbitraj Olanağı:** Piyasadaki fiyat farklılıklarından çok küçük risklerle ya da risksiz kar elde etme imkanı sağlar.

Opsiyonların Riskleri

- Kaldıraçlı ürünler olduğu için, yatırımların spot piyasaya göre çok daha hızlı bir şekilde ve yüksek oranda zarara uğrama olasılığı vardır.
- Uzun pozisyon sahibi için opsiyonun riski, ödemiş olduğu prim ile sınırlıdır. Ancak kısa pozisyon sahibi için risk yüksek olabilir.
- Opsiyon sözleşmelerinde çok sayıda kullanım fiyatı için sözleşme varsa yaygın olarak kullanılan sözleşmeler dışında likidite sorunu ortaya çıkar ve alım-satım fiyat teklifleri arasındaki fark büyür. Bu durum pozisyon kapamayı ve kâr realizasyonunu güçleştirir.

Opsiyonlarda Teminatlandırma

- **Başlangıç Teminatı:** SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir.
- **Sürdürme Teminatı:** Bulunması gereken teminatın %75'idir.

Yasal Uyarı

Burada verilen yatırım bilgileri, yorum ve görüşleri, yatırım danışmanlığı mahiyetinde değildir. Bu belgede yer alan yorum ve görüşler, bunları sunan kişilerin şahsi görüşlerini yansıtmaktadır ve yatırım amaçlı bir teklif veya tavsiye amacını taşımamaktadır. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayalı alınacak yatırım kararları ile bunların sonuçlarından Borsa İstanbul sorumlu değildir.

Nasıl Alıp Satacağım?

- Opsiyonlar, Borsa İstanbul'da Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda işlem görür.
- İşlemler pay opsiyonları için 09:10 - 17:40 saatleri arasında, endeks opsiyonları için ise 09:10 - 17:45 saatleri arasında tek bir seansta gerçekleştirilir. Pay ve Endeks Opsiyon Sözleşmeleri için 12:30 - 13:55 arası işlem yapılmayan bölümdür. USD/TL opsiyon sözleşmeleri için 09:10 - 17:45 arasında kesintisiz tek seans yapılır.
- Yatırımcı, VIOP'a üye aracı kurum ya da bankalar üzerinden opsiyonları alıp satabilir.
- Yatırımcı, risk bildirim formunu okuyup imzaladıktan sonra opsiyon alıp satabilir.

Opsiyon Yatırımcısına Kısa Öğütler

- Dayanak varlık fiyatı konusundaki beklentiniz yanlış çıkarsa opsiyonlarda para kazanmanız mümkün değildir.
- Bir opsiyon satarsanız, görece küçük ters bir piyasa hareketinde, opsiyon satmakla elde ettiğiniz prim ödemesini aşabilecek yüksek potansiyel kayıp riskini üstlenirsiniz. Opsiyon alıcısının alım/satım hakkını kullanmak istemesi halinde yükümlülüğünüzü yerine getirmeniz gerekir. Dolayısıyla, sadece yüksek sermayeye sahip deneyimli kişilerin opsiyon satımı yapması önerilmektedir.
- Makul kaldıraca sahip opsiyon sözleşmeleri tercih edilmelidir.
- Kaldıraç etkisinin yüksek kazançlar sağlayabileceği gibi zararlara da yol açabileceği ihtimali unutulmamalıdır.

Daha fazla bilgi için

İnternet:

<http://www.borsaistanbul.com/urunler-ve-piyasalar/piyasalar/vadeli-islem-ve-opsiyon-piyasasi>

E-Posta:

viop@borsaistanbul.com

Bu broşürü internet ortamında görüntülemek için

